Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2019-2024

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

2023/2018(INI)

13.7.2023

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης 2021-2027
(2023/2018(INI))

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

Εισηγήτρια: Michaela Šojdrová

Συντάκτρια γνωμοδότησης της συνδεδεμένης επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 57 του Κανονισμού:
Beata Kempa, Επιτροπή Ανάπτυξης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ 3

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....13

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ Ή ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ.....19

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ

1. Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση εξετάζει την εφαρμογή του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης στο τρέχον πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027, το οποίο καλύπτει τα έτη 2021 έως 2023. Το πρόγραμμα διαδέχθηκε το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας (ΕΕΥ), το οποίο αποτελούσε μέρος του Erasmus+ έως το 2018. Στη συνέχεια, ακολούθησε μια τριετής πιλοτική περίοδος, ως Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης 2018-2020.

Το τρέχον αυτόνομο πρόγραμμα αποτελεί εμβληματικό πρόγραμμα της ΕΕ για τον εθελοντισμό. Παρέχει ένα ενιαίο σημείο εισόδου για τις δραστηριότητες εθελοντισμού για τους νέους σε ολόκληρη την ΕΕ και πέραν αυτής και αποτελεί ευκαιρία απόκτησης πλούσιας εμπειρίας σε ένα πλαίσιο μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

Επιπλέον, έχει εξελιχθεί από την αμιγώς μαθησιακή κινητικότητα των εθελοντών σε ένα πρόγραμμα που επικεντρώνεται στην αλληλεγγύη και τον αντίκτυπο στην κοινότητα. Σε τελική ανάλυση, ο εθελοντισμός αποτελεί έκφραση αλληλεγγύης και έχει σαφή οφέλη για την κοινωνία, τη συμμετοχή στα κοινά και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, αλλά και ευκαιρία για τους συμμετέχοντες να αναπτύξουν σχετικές δεξιότητες και ικανότητες.

Όπως αναφέρεται στον κανονισμό 2021/888: *«Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για να προσφέρει στους νέους νέες ευκαιρίες να αναλάβουν δραστηριότητες εθελοντισμού σε τομείς που σχετίζονται με την αλληλεγγύη, καθώς και να σχεδιάσει και να αναπτύξει έργα αλληλεγγύης με βάση πρωτοβουλίες τους. Οι ευκαιρίες αυτές συμβάλλουν στην ενίσχυση της την προσωπικής, εκπαιδευτικής, κοινωνικής, επαγγελματικής εξέλιξη των νέων.»*

Η παρούσα έκθεση αποτυπώνει την εν εξελίξει υλοποίηση των στόχων και των δραστηριοτήτων του προγράμματος, επισημαίνοντας τις επιτυχίες και τα πιθανά κενά στην παροχή ευκαιριών αλληλεγγύης στους νέους.

Στο πλαίσιο των εργασιών για την έκθεση εφαρμογής, η εισηγήτρια διοργάνωσε μια συνάντηση των ενδιαφερόμενων μερών στις 23 Μαΐου 2023. Συνολικά, 11 ενδιαφερόμενα μέρη υπέβαλαν παρατηρήσεις, συμπεριλαμβανομένων εθνικών οργανισμών, διεθνών οργανισμών και ΜΚΟ. Εκτός από τη συνεδρίαση, η εισηγήτρια έχει λάβει αρκετές γραπτές δηλώσεις από άλλες οργανώσεις που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Χρησιμοποίησε επίσης μια μελέτη της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Κοινοβουλευτικής Έρευνας (στο εξής αναφερόμενη ως «μελέτη EPRS») και μια μελέτη που ανατέθηκε από το Θεματικό Τμήμα Διαρθρωτικών Πολιτικών και Πολιτικής Συνοχής (εφεξής «η μελέτη»), αξιολογώντας την έγκαιρη υλοποίηση του προγράμματος.

2. Πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος

Η καθυστερημένη έγκριση του ΠΔΠ 2021-2027 και του κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης τον Μάιο του 2021 είχε ως αποτέλεσμα ορισμένες καθυστερήσεις στην υλοποίηση, καθώς πολλοί φορείς δεν μπόρεσαν να υποβάλουν σχέδιο κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 2021. Επιπλέον, πολλές

οργανώσεις καθυστέρησαν τα έργα τους από το 2019 και το 2020 στο 2021 λόγω της πανδημίας COVID-19.

Πράγματι, η κρίση COVID-19 έπληξε την πτυχή της κινητικότητας του προγράμματος — ορισμένες δραστηριότητες εκτράπηκαν σε διαδικτυακό περιβάλλον, αλλά πολλές χρειάστηκε να ακυρωθούν.

Η προστιθέμενη αξία και η ανθεκτικότητα του προγράμματος αποδείχθηκαν το 2022 με τη ρωσική στρατιωτική επίθεση κατά της Ουκρανίας και την επακόλουθη εισροή προσφύγων που προσπαθούσαν να ξεφύγουν από τον πόλεμο. Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης και το Erasmus+ παρείχαν ευκαιρίες να εστιαστούν εκ νέου οι δραστηριότητες στη στήριξη των μετεγκατασταθέντων ατόμων από την Ουκρανία. Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης εισήγαγε ειδική προτεραιότητα πολιτικής για να συμβάλει στην ανακούφιση και τη βοήθεια προς τους Ουκρανούς πρόσφυγες. Αυτό επέτρεψε τα εν εξελίξει έργα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης (έργα εθελοντισμού και έργα αλληλεγγύης) να προσαρμόσουν το πεδίο εφαρμογής και τις δραστηριότητές τους, σε εθελοντική βάση, για την επίτευξη αυτού του στόχου. Επιπλέον, πολλά υποστηριζόμενα έργα αφορούσαν μια σειρά ακραίων καιρικών φαινομένων και φυσικών καταστροφών καθ' όλη τη διάρκεια του 2021 και μετά.

Παρά τα εμπόδια, το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης αποδείχθηκε ότι αποτελεί μοναδική ευκαιρία για την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη και εργαλείο για την οικοδόμηση κοινοτήτων, καθώς πολλοί εθελοντές συμμετείχαν σε εθελοντικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της πανδημίας ή για να βοηθήσουν τους Ουκρανούς πρόσφυγες. Αυτό απλώς επιβεβαιώνει ότι το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης είναι ένα πραγματικά ευρωπαϊκό πρόγραμμα που προσφέρει έναν τρόπο αντιμετώπισης των σημερινών προκλήσεων και των κρίσεων.

3. Στόχοι και δραστηριότητες

Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της συμμετοχής νέων και φορέων σε προσβάσιμες και υψηλής ποιότητας δραστηριότητες αλληλεγγύης, πρωτίστως εθελοντισμού, ως μέσο που ενισχύει τη συνοχή, την αλληλεγγύη, τη δημοκρατία, την ευρωπαϊκή ταυτότητα και την ενεργοποίηση των πολιτών στην Ένωση και πέραν αυτής, αντιμετωπίζοντας στην πράξη κοινωνικές και ανθρωπιστικές προκλήσεις, με ιδιαίτερη έμφαση στην προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και των ίσων ευκαιριών.

Ειδικός στόχος του προγράμματος είναι να παρέχει στους νέους, συμπεριλαμβανομένων των νέων που διαθέτουν λιγότερες ευκαιρίες, εύκολα προσβάσιμες ευκαιρίες συμμετοχής σε δραστηριότητες αλληλεγγύης που επιφέρουν θετικές κοινωνικές αλλαγές στην Ένωση και πέραν αυτής, και παράλληλα να βελτιώνει και να επικυρώνει δεόντως τις ικανότητές τους και να τους διευκολύνει να συμμετέχουν διαρκώς στα κοινά ως ενεργοί πολίτες.

Για τον σκοπό αυτό, το πρόγραμμα προβλέπει δύο σκέλη δράσεων:
α) τον άξονα «συμμετοχή των νέων σε δραστηριότητες αλληλεγγύης»· και
β) τον άξονα «συμμετοχή των νέων σε δραστηριότητες αλληλεγγύης που σχετίζονται με την ανθρωπιστική βοήθεια» (το «Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας»).

Οι δράσεις στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους συνίστανται στον εθελοντισμό, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων εθελοντισμού σε τομείς υψηλότερης προτεραιότητας, και σε έργα αλληλεγγύης. Και τα δύο σκέλη περιλαμβάνουν κοινές δράσεις δραστηριοτήτων

δικτύωσης (NET) και μέτρων ποιότητας και στήριξης.

Η αρμοδιότητα για το δεύτερο σκέλος ανήκει στην επιτροπή DEVE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία δημοσίευσε τη γνωμοδότησή της επί του θέματος.

Η έκθεση περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνονται οι στόχοι και οι δραστηριότητες. Η αξιολόγηση υλοποίησης βασίζεται στη σύγκριση των στόχων του προγράμματος και των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων, με χρήση ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών. Οι δείκτες αυτοί περιλαμβάνουν τα επίσημα αριθμητικά στοιχεία που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και συγκεκριμένα από τη ΓΔ EAC και τη ΓΔ BUDG, τα αποτελέσματα των μελετών, την αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση από διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη.

4. Δραστηριότητες αλληλεγγύης

Σύμφωνα με τη δήλωση επιδόσεων του προγράμματος της ΓΔ BUDG που καλύπτει την περίοδο έως τις 31 Ιανουαρίου 2023, το πρόγραμμα προβλέπει την παροχή ευκαιριών για τουλάχιστον 185 755 νέους μεταξύ 2021 και 2027. Ωστόσο, πρόκειται για αναθεωρημένο αριθμό σε σχέση με τις εκτιμώμενες 270 000 ευκαιρίες κατά την έναρξη του προγράμματος το 2020. Σχεδόν 330 000 νέοι εξέφρασαν ενδιαφέρον κατά τα δύο πρώτα έτη. Παρά τις αρχικές επιπλοκές και τις κρίσεις, το πρόγραμμα συμπεριέλαβε πάνω από 42 903 νέους την περίοδο 2021-2022, από τους 80 000 περίπου στις υποβληθείσες αιτήσεις. Το ενδιαφέρον των νέων για το πρόγραμμα είναι σημαντικό και αυξανόμενο.

Περίπου το 85 % των ευκαιριών εθελοντισμού του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης αφορούν μακροπρόθεσμες δραστηριότητες. Η αρχική εκτίμηση ήταν για 65 % μακροπρόθεσμες και 35 % βραχυπρόθεσμες δραστηριότητες. Οι μακροπρόθεσμες δραστηριότητες απαιτούν μεγαλύτερη ένταση πόρων. Αυτό εξηγεί, σε συνδυασμό με τον πληθωρισμό και τα υψηλά επίπεδα συμμετοχής των νέων με λιγότερες ευκαιρίες, τον σχετικά χαμηλότερο αριθμό συμμετεχόντων σε βραχυπρόθεσμες δραστηριότητες σε σύγκριση με τις αρχικές προβλέψεις.

Τα ακόλουθα μέρη του κειμένου θα εξετάσουν την κατάσταση αυτή και άλλες πτυχές του προγράμματος που αφορούν τις επιμέρους δραστηριότητες του προγράμματος, καθώς και την προβολή και την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Κάθε μέρος παρέχει περιγραφική επισκόπηση των επιτευγμάτων και των προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

4.1. Εθελοντισμός

Η δράση αυτή παραμένει η πιο δημοφιλής μεταξύ των αιτούντων, με 27 507 επιτυχώς συμμετέχοντες την περίοδο 2021-2022.

Μία από τις κύριες προτεραιότητες πολιτικής είναι η συμμετοχή νέων με λιγότερες ευκαιρίες. Το 2021 η Επιτροπή εξέδωσε εκτελεστική πράξη με στόχο μια πιο συμμετοχική και διαφοροποιημένη συμμετοχή στα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και Erasmus+ για την περίοδο 2021-2027. Η εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2021/1877 αναμένεται να δώσει τη δυνατότητα σε περισσότερα άτομα να προσφέρουν εθελοντική εργασία στη χώρα διαμονής τους ή σε άλλη χώρα, προσεγγίζοντας περισσότερα άτομα που διαθέτουν λιγότερες ευκαιρίες.

Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων με λιγότερες ευκαιρίες σε έργα που ανατέθηκαν στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων 2021/2022 ήταν 14 060, με ατομικό εθελοντισμό 8 622 ατόμων και με 5 438 άτομα σε ομάδες εθελοντισμού. Τα στοιχεία αυτά υπερβαίνουν την αρχική πρόθεση της συμπεριληπτικής διάστασης του προγράμματος και αποδεικνύουν ότι το πρόγραμμα απευθύνεται πραγματικά σε όλους. Συνολικά, το 35 % των συμμετεχόντων το 2021 και το 2022 ήταν νέοι με λιγότερες ευκαιρίες.

Θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για να καταστεί το πρόγραμμα ακόμη πιο συμμετοχικό, λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις που διατυπώνονται στη σύσταση 2022/C 157/01 του Συμβουλίου σχετικά με την κινητικότητα των νέων εθελοντών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι νέοι μπορούν να συμμετέχουν σε όσες ομάδες εθελοντισμού επιθυμούν. Ωστόσο, ο ατομικός εθελοντισμός περιορίζεται σε 12 μήνες κατ' ανώτατο όριο. Θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο μιας πιο ευέλικτης και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγισης, όπως μια στρατηγική όπου οι συμμετέχοντες θα μπορούν να συνδυάζουν χώρες, θέματα ή εμπειρίες, αντί να την περιορίζονται σε μία μόνο μακροπρόθεσμη δράση. Αυτή η προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς θα δημιουργήσει περισσότερες ευκαιρίες σε όσους δεν μπορούν να δεσμευτούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Οι οργανισμοί αποστολής (υποστήριξης) αποτελούν αναπόσπαστο και θεμελιώδες στοιχείο για τις φάσεις προετοιμασίας και παρακολούθησης. Ο οδηγός προγράμματος καθορίζει τον ρόλο τους ως εξής: υποστήριξη, προετοιμασία και/ή κατάρτιση των συμμετεχόντων πριν από την αναχώρηση, διαμεσολάβηση μεταξύ αυτών και των οργανισμών υποδοχής τους και/ή παροχή στήριξης στους συμμετέχοντες μετά την επιστροφή τους από τη δραστηριότητά τους, καθώς και διαχείριση και συντονισμός του έργου.

Ο τίτλος «Οργανισμός υποστήριξης» παρέχει ασαφή περιγραφή του ρόλου και των αρμοδιοτήτων. Μια πρόταση είναι να ονομαστούν «οργανισμοί αποστολής» (όπως και στην προηγούμενη Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία) και να καταστεί υποχρεωτική η συμμετοχή τους στις δράσεις εθελοντισμού.

Το Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας είναι μια κεντρική δράση, η οποία ακολουθεί διαφορετική λογική από τον αποκεντρωμένο εθελοντισμό. Οι διαφορετικές αυτές επιλογές προκαλούν μεγάλη σύγχυση μεταξύ των συμμετεχόντων. Ως εκ τούτου, οι δραστηριότητες και η επικοινωνία τόσο του αποκεντρωμένου όσο και του κεντρικού εθελοντισμού θα μπορούσαν να ευθυγραμμιστούν και να συντονιστούν καλύτερα.

Μεταξύ άλλων, απαιτείται μια λύση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων όσον αφορά τις θεωρήσεις για τους εθελοντές του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης από χώρες εκτός Σένγκεν, καθώς οι οργανισμοί υποδοχής δεν μπορούν να στηρίξουν τους εθελοντές στην απόκτηση θεωρήσεων. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει οικονομική και νομική συνδρομή για τοποθετήσεις στις οποίες συμμετέχουν υπήκοοι τρίτων χωρών, νέοι από χώρες του προγράμματος Erasmus+ και χώρες εταίροι, καθώς και νέοι πρόσφυγες. Μια πιθανή λύση είναι η ανάπτυξη ειδικής κατηγορίας θεωρήσεων με ταχεία και δωρεάν διαδικασία για τους συμμετέχοντες στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης.

4.2. Έργα αλληλεγγύης

Τα έργα αλληλεγγύης κατέγραψαν θετική τάση και στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας:

την ένταξη και την πολυμορφία· τον ψηφιακό μετασχηματισμό· τη συμμετοχή των νέων στη δημοκρατική ζωή· την προστασία του περιβάλλοντος, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δράση για το κλίμα. Το σύνολο των έργων που ανατέθηκαν το 2021 ήταν 1948 και 1877 ανατέθηκαν το 2022. Ο συνολικός αριθμός των εθελοντών μεταξύ 2021 και 2022 ήταν 12 548.

Πολλά έργα δρομολογήθηκαν επίσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, εστιάζοντας, για παράδειγμα, στις πλέον ευάλωτες ομάδες ή προωθώντας τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Επιπλέον, καταγράφηκε αυξημένο ενδιαφέρον για έργα που βοηθούν τους Ουκρανούς πρόσφυγες. Τέλος, σημαντικός αριθμός έργων αφορούσε επίσης το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή (397), τις πράσινες δεξιότητες (267) και τη δημοκρατία και τη δημοκρατική συμμετοχή χωρίς αποκλεισμούς (200).

Παρά την τάση αυτή, τα έργα αλληλεγγύης εξακολουθούν να παρουσιάζουν μικρότερο ενδιαφέρον μεταξύ των εθελοντών, καθώς και η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα έργα αυτά είναι σχετικά χαμηλή (βλ. 6.1.).

Οι παρατηρήσεις που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη τόνισαν επίσης ότι ο ελάχιστος αριθμός πέντε ατόμων για έργα αλληλεγγύης είναι υπερβολικά υψηλός. Αυτό θα μπορούσε να επιλυθεί με τη μείωση του ορίου σε τρία ή τέσσερα άτομα κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού. Επιπλέον, αρκετοί οργανισμοί πιστεύουν ότι το κατώτατο όριο ηλικίας για τα έργα αλληλεγγύης (εντός της χώρας) θα μπορούσε να μειωθεί στα 16 έτη, καθώς στην περίπτωση των δραστηριοτήτων συμμετοχής των νέων στο Erasmus+ το όριο ορίζεται στα 13 έτη.

4.3. Δραστηριότητες δικτύωσης

Οι δραστηριότητες δικτύωσης (NET) είναι δραστηριότητες υποστήριξης που αποσκοπούν στη βελτίωση της εφαρμογής του προγράμματος από ποιοτική άποψη και στην οικοδόμηση στενότερων δεσμών με τις εξελίξεις της πολιτικής. Βασική πηγή αξιολόγησης είναι η ειδική ανάλυση SALTO που καλύπτει τα έτη 2020-2022.

Με βάση τις πληροφορίες του Συμβουλίου Σχεδιασμού, είναι σαφές ότι οι προγραμματισμένες δραστηριότητες είναι ομοιόμορφα κατανεμημένες, καλύπτοντας το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης γενικά, τη στήριξη της ποιότητας και την ανάπτυξη της ποιότητας, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων. Ωστόσο, ορισμένες βασικές θεματικές δραστηριότητες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται: ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η δράση για το κλίμα, η βιωσιμότητα και η συμμετοχή των νέων.

Η πανδημία COVID-19 επηρέασε πρωτίστως αυτές τις δραστηριότητες, καθώς οι περισσότερες από αυτές έπρεπε να πραγματοποιηθούν διαδικτυακά. Αφενός, η μετάβαση ήταν επιτυχής και κατέστησε τις σχετικές δραστηριότητες πιο ευέλικτες. Αφετέρου όμως, οι διαδικτυακές δραστηριότητες είχαν αντίκτυπο στη διατήρηση των κινήτρων και της δέσμευσης των συμμετεχόντων. Σε κάθε περίπτωση, η δύσκολη κατάσταση κατέδειξε την ευελιξία των εθνικών αρχών και των υπαλλήλων του NET να προσαρμοστούν σε απρόβλεπτες προκλήσεις.

4.4. Μέτρα για τη διασφάλιση της ποιότητας και μέτρα υποστήριξης

Τα μέτρα ποιότητας και στήριξης προσελκύουν ιδιαίτερη προσοχή, καθώς εξασφαλίζουν υψηλή ποιότητα των δραστηριοτήτων και συνθηκών εθελοντισμού για τους συμμετέχοντες.

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν κυρίως σήματα ποιότητας (3 987 φορείς διαθέτουν σήμα ποιότητας), ασφάλιση, ευκαιρίες εκμάθησης γλωσσών, σύστημα υποστήριξης ΤΠ, και τη διαδικτυακή πύλη του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης.

Η ύπαρξη αποτελεσματικών και αποδοτικών εργαλείων είναι ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση του προγράμματος. Συνολικά, η λειτουργία των εργαλείων ΤΠ πρέπει να βελτιωθεί και οι διαδικασίες πρέπει να απλουστευθούν για την επιτυχία του προγράμματος.

Τα συμπεράσματα αυτά επιβεβαιώνονται από τη μελέτη που διενεργήθηκε, στην οποία το 55 % των εθνικών αρχών θεωρούν ότι τα εργαλεία ΤΠ για τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων δεν είναι φιλικά προς τον χρήστη. Επιπλέον, το 45 % τους έκρινε ότι τα εργαλεία ΤΠ περιπλέκουν τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων των δικαιούχων. Παρόμοια αριθμητικά στοιχεία καταγράφηκαν επίσης μεταξύ των ευρύτερων ενδιαφερόμενων μερών.

Υπάρχουν εν εξελίξει ζητήματα και κενά στα εργαλεία ΤΠ, όπως π.χ. το σύστημα διαδικτυακής γλωσσικής υποστήριξης (OLS). Το σύστημα OLS είναι απαραίτητο, καθώς προετοιμάζει τους εθελοντές για το ταξίδι τους στο εξωτερικό. Στο πλαίσιο αυτό, η ποσότητα και η ποιότητα των μαθημάτων σε ορισμένες γλώσσες είναι ανεπαρκείς και η πρόσβαση στην Ακαδημία της ΕΕ εξακολουθεί να παρουσιάζει τις αδυναμίες της και πρέπει να αναθεωρηθεί. Ως εκ τούτου, μόνο το 6,5 % των ευρέων ενδιαφερόμενων μερών, που ερωτήθηκαν για την έρευνα, θεώρησαν ότι το OLS βελτιώνει τις γλωσσικές γνώσεις, ενώ πάνω από το 50 % το έκριναν αναποτελεσματικό.

Ορισμένα συστήματα, όπως τα συστήματα PASS, δεν είναι διαισθητικά και δεν προσφέρουν βασικές λειτουργίες, όπως το φιλτράρισμα και η αναζήτηση δυνητικών αιτούντων· θα πρέπει να παρασχεθεί ένα καλύτερο εργαλείο διαλογής και φιλτραρίσματος, ώστε να μπορούν οι οργανισμοί να επιλέγουν υποψηφίους. Η ενότητα που αφορά τους επιτυχόντες υποψηφίους αντιμετωπίζει επίσης τεχνικά ζητήματα, όπως η περιορισμένη πρόσβαση στις εκθέσεις των συμμετεχόντων.

Το νέο σήμα ποιότητας (QL) εξακολουθεί να απαιτεί απλούστευση, ιδίως όσον αφορά τη συνολική διαδικασία λήψης του QL. Ειδικότερα, το έντυπο αίτησης θα πρέπει να συντομευθεί και να απλουστευθεί και να είναι διαθέσιμο σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ. Επιπλέον, οι οργανισμοί θα επιθυμούσαν συχνότερες προθεσμίες και μικρότερο χρόνο αναμονής για την εκ νέου διαπίστευση. Απαιτούνται περισσότερα στοιχεία σχετικά με το αν ορισμένοι οργανισμοί δεν υπέβαλαν εκ νέου αίτηση και/ή δεν έλαβαν το σήμα σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού.

Επιπλέον, η αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων (Youthpass) από την εμπειρία εθελοντισμού είναι ζωτικής σημασίας. Μια πρόταση θα ήταν επίσης να καταγραφεί η εμπειρία στο Europass και να ενθαρρυνθούν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΤΕ) να χορηγούν ακαδημαϊκές μονάδες ECTS (ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς διδακτικών μονάδων) για εμπειρίες εθελοντισμού, όπως αυτές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Αναγνωρίζοντας τα μαθησιακά αποτελέσματα, τα επαγγελματικά προσόντα, τις επαγγελματικές δεξιότητες και τις δεξιότητες ζωής, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στην επίτευξη των πρωταρχικών στόχων του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης.

5. Εθελοντισμός στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας

Το πρώην πρόγραμμα εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ έχει ενσωματωθεί στο πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης για την περίοδο 2021-2027, με σημαντικές αλλαγές στον σχεδιασμό του, ώστε να μπορεί να ενταχθεί ως ξεχωριστό σκέλος: το Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας. Η επιτροπή DEVE είναι αρμόδια για την αξιολόγηση της εφαρμογής του ανθρωπιστικού σκέλους. Το πρόγραμμα είναι διαθέσιμο για νέους ηλικίας 18-35 ετών, για διάρκεια 2 έως 12 μηνών, ή σε ομάδες από 15 έως 60 ημέρες. Ο προϋπολογισμός για το 2023 έχει ορισθεί σε 6,8 εκατομμύρια ευρώ. Το σκέλος «Ανθρωπιστική βοήθεια» κατέγραψε πάνω από 59 000 εκδηλώσεις ενδιαφέροντος έως τον Ιούλιο του 2023, με την πλέον ενδιαφερόμενη ομάδα τους νέους ηλικίας μεταξύ 18 και 23 ετών.

Το ανθρωπιστικό σκέλος βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο εφαρμογής. Τον Δεκέμβριο του 2022 υπογράφηκαν συμφωνίες επιχορήγησης με τις πρώτες 11 επιλεγείσες κοινοπραξίες· από τον Μάρτιο του 2023, οι πρώτοι πλήρως καταρτισμένοι εθελοντές κατέστησαν διαθέσιμοι και οι πρώτες επιτόπιες αποστολές πραγματοποιήθηκαν τον Ιούνιο του 2023. Για τους λόγους αυτούς, το σκέλος αυτό μπορεί να αξιολογηθεί μόνο εν μέρει.

Η διαδικασία κατάρτισης εθελοντών είναι κεντρική και τελεί υπό τη διαχείριση του Εκτελεστικού Οργανισμού (EACEA). Περιλαμβάνει τρία στάδια: αυτοαξιολόγηση, διαδικτυακή κατάρτιση μέσω της Ακαδημίας της ΕΕ και πενταήμερη δια ζώσης κατάρτιση. Η κατανομή θέσεων στη διαδικασία κατάρτισης δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο, αλλά ο απροσδόκητος αριθμός των αιτήσεων που λαμβάνονται πλέον επιτρέπει μόνο στους «ταχέως αιτούντες» να έχουν πρόσβαση στην διά ζώσης κατάρτιση. Η ανεπάρκεια του προϋπολογισμού σε σύγκριση με τη ζήτηση περιορίζει τον αριθμό των θέσεων για τα προγράμματα κατάρτισης με φυσική παρουσία, προκαλώντας χρόνο αναμονής μεταξύ της διαδικτυακής και της διά ζώσης κατάρτισης έως και 6 μηνών, με αποτέλεσμα να καθυστερεί η τοποθέτηση.

Επιπλέον, περίπου τα δύο τρίτα των έργων που επιλέχθηκαν για το 2023 για το ανθρωπιστικό σκέλος έχουν ως επίκεντρο την ανάπτυξη· Η κατάσταση αυτή ήταν ήδη η ίδια στο προηγούμενο πρόγραμμα που διαχειριζόταν η ΓΔ ECHO. Υπάρχει ανάγκη για μια πιο ισορροπημένη ανθρωπιστική προσέγγιση για τις μελλοντικές επιλογές·

6. Περαιτέρω παρατηρήσεις και συστάσεις

6.1. Προβολή

Όπως κάθε νέο αυτόνομο πρόγραμμα της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης αντιμετωπίζει προβλήματα προβολής. Υπάρχουν πολλές παρανοήσεις και απαιτείται σαφήνεια μεταξύ των δυνητικών συμμετεχόντων. Το πρόγραμμα συγχέεται με το Erasmus+ και άλλα προγράμματα. Επιπλέον, οι διαφορές μεταξύ του προγράμματος και άλλων εθελοντικών συστημάτων είναι συχνά ασαφείς.

Παρά τις αρχικές ελλείψεις στην εφαρμογή του, το πρόγραμμα έχει καταγράψει υψηλή ζήτηση από νέους, ιδίως για δραστηριότητες εθελοντισμού, δεδομένου ότι τα έργα αυτά έχουν απορροφήσει πλήρως τον προϋπολογισμό.

Μετά από δύο έτη λειτουργίας του προγράμματος, θα μπορούσαν να βελτιωθούν οι ικανότητες του προγράμματος για την υποστήριξη των νέων στις δραστηριότητές τους. Η υψηλότερη ζήτηση κατευθύνεται σε μακροπρόθεσμες δραστηριότητες εθελοντισμού, οι

οποίες είναι πιο δαπανηρές, ενώ οι βραχυπρόθεσμες δραστηριότητες (έργα αλληλεγγύης) προσελκύουν μικρότερο ενδιαφέρον.

Είναι αναγκαία η βελτίωση της προώθησης και της επικοινωνίας σχετικά με το πρόγραμμα και τα πρόσθετα οφέλη του, για παράδειγμα, μέσω στοχευμένων εθνικών εκστρατειών για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, το αυτόνομο πρόγραμμα και τις δραστηριότητές του, όπως ο εθελοντισμός και τα έργα αλληλεγγύης, προκειμένου να επιτευχθεί ευρεία αναγνώριση, όπως στην περίπτωση του Erasmus+.

Η προβολή των βραχυπρόθεσμων δραστηριοτήτων θα πρέπει να ενισχυθεί και να υποστηριχθεί σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τους εθνικούς οργανισμούς και τις οργανώσεις εθελοντισμού.

Ένας τρόπος για μεγαλύτερη προβολή θα ήταν να ανακηρυχθεί το 2025 Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντών, όπως προτάθηκε κατά τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης και από διάφορες οργανώσεις. Η πρωτοβουλία αυτή θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση στον εθελοντισμό, την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και θα αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με το πρόγραμμα.

6.2. Προϋπολογισμός

Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης ακόμη είναι ένα νέο πρόγραμμα. Με ειδικό προϋπολογισμό άνω των 1 δισ. EUR για το ΠΔΠ 2021-2027, υπολείπεται σε χρηματοδότηση σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του Erasmus+. Παρόλα αυτά, η συμμετοχή στο πρόγραμμα υπερέβη τις αρχικές προσδοκίες και είναι αναγκαία η κατάλληλη χρηματοδότηση.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των 1,033 δισ. EUR για την περίοδο 2021-2027 έχει σχετικά γραμμικό και σταθερό προφίλ. Με ανώτατο όριο το 20 % για τον εγχώριο εθελοντισμό, η ενδεικτική κατανομή του προϋπολογισμού είναι 94 % για τον εθελοντισμό και τα έργα αλληλεγγύης και 6 % για τον εθελοντισμό στο πλαίσιο του Σώματος Ανθρωπιστικής Βοήθειας. Οι εν λόγω γραμμές του προϋπολογισμού τηρούνται.

Κατά τα δύο πρώτα έτη εκτέλεσης του προϋπολογισμού αντιμετωπίστηκαν διάφορες προκλήσεις: η καθυστερημένη έγκριση της νομικής βάσης του προγράμματος, η πανδημία COVID-19, η ρωσική στρατιωτική επίθεση κατά της Ουκρανίας και τα κατόπιν υψηλά ποσοστά πληθωρισμού στην ΕΕ.

Ένα κοινό αίτημα όλων των εθνικών οργανισμών, των εθελοντικών οργανώσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών ήταν να αυξηθούν ο ετήσιος προϋπολογισμός, τα χρήματα για μικροέξοδα και άλλες δημοσιονομικές δαπάνες, ώστε να εξασφαλιστεί επαρκής χρηματοδότηση για τη διαχείριση του προγράμματος.

Σύμφωνα με τη μελέτη, μόνο το 30 % των εθνικών οργανισμών είναι ικανοποιημένοι με τον συνολικό προϋπολογισμό που διατίθεται στη χώρα τους, ενώ οι υπόλοιποι ήταν είτε ούτε ικανοποιημένοι ούτε απογοητευμένοι (20 %), είτε κάπως απογοητευμένοι (25 %) ή πολύ απογοητευμένοι (25 %). Η ανατροφοδότηση από τα ευρύτερα ενδιαφερόμενα μέρη ήταν αρκετά αρνητική.

Ως εκ τούτου, το πιο πιεστικό ζήτημα είναι η αύξηση του προϋπολογισμού που διατίθεται για το πρόγραμμα. Είναι σαφές ότι η υψηλή ζήτηση για πιο δαπανηρές μακροπρόθεσμες

δραστηριότητες, η αύξηση των τιμών λόγω του πληθωρισμού και άλλες δημοσιονομικές πτυχές του προγράμματος δεν μπορούν να ικανοποιηθούν στο πλαίσιο του τρέχοντος προϋπολογισμού του προγράμματος και των κατ' αποκοπή συντελεστών του.

Στο πλαίσιο αυτό, θεσπίστηκε επανεξέταση των μοναδιαίων δαπανών κόστους για τις επιχορηγήσεις του 2023, η οποία είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη. Ωστόσο, η τάση του κατ' αποκοπή συντελεστή για τα επόμενα έτη εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα. Πρέπει να υπάρχουν περισσότερα από τα θεσπισθέντα κατ' αποκοπή ποσά για την κάλυψη των οργανωτικών δαπανών και για τα μικροέξοδα, ιδίως υπό το πρίσμα του αυξανόμενου πληθωρισμού.

Τα διαθέσιμα στοιχεία από τα δύο πρώτα έτη της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού δείχνουν πολύ υψηλή ζήτηση και ποσοστό απορρόφησης 100 % που συνδέεται με υψηλά επίπεδα υπερκάλυψης. Ακόμη και το 2022, με το συμπληρωματικό ποσό των 3 εκατ. EUR για δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας, ολοκληρώθηκε με εκτέλεση του προϋπολογισμού κατά 100 % σε αναλήψεις υποχρεώσεων. Τα πρώτα αποτελέσματα όσον αφορά τις πληρωμές αναμένονται στο τέλος του 2023.

Ο αριθμός των ατόμων που μπορούν να λάβουν στήριξη από τον διαθέσιμο προϋπολογισμό είναι μικρότερος από τον αναμενόμενο. Αυτό οφείλεται κυρίως στον άνισο διαχωρισμό μεταξύ βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων δραστηριοτήτων (βλ. 4, 6.1.), δεδομένου ότι οι βραχυπρόθεσμες δραστηριότητες (2 εβδομάδες έως 2 μήνες) κοστίζουν, κατά μέσο όρο, περίπου 8 με 10 φορές λιγότερο από τις μακροπρόθεσμες δραστηριότητες κινητικότητας.

Η εξασφάλιση τακτικής χρηματοδότησης για τους κατόχους σήματος για σκοπούς μακροπρόθεσμου προγραμματισμού θα ήταν ευπρόσδεκτη, δεδομένου ότι οι οργανισμοί πρέπει να διαθέτουν χρηματοοικονομική ασφάλεια, για παράδειγμα με καθορισμένες δεσμεύσεις ή ποσοστώσεις για αρκετά έτη.

Απαιτούνται περισσότερα στοιχεία σχετικά με το ισχύον ανώτατο όριο χρηματοδότησης για τις δαπάνες συντονισμού των οργανισμών. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ζήτησαν αύξηση του ισχύοντος ανώτατου ορίου χρηματοδότησης, ώστε το πρόγραμμα να καταστεί ελκυστικότερο για μεγαλύτερους οργανισμούς και δίκτυα.

Επιπλέον, συνέστησαν επίσης να υπάρχει ένα ελάχιστο ποσό που θα καταβάλλουν οι οργανώσεις υποδοχής στους εταίρους/οργανισμούς αποστολής τους, για παράδειγμα για τη διοργάνωση προετοιμασίας, κατάρτισης ή άλλων δραστηριοτήτων.

Είναι σαφές ότι υπάρχει ανάγκη για πιο συγκεντρωτικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για την αξιοποίηση του δυναμικού των ευρωπαϊκών οργανισμών και δικτύων στο πλαίσιο του προγράμματος. Οι οργανισμοί αυτοί έχουν ζητήσει ειδικές κεντρικές επιχορηγήσεις τις οποίες διαχειρίζεται ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA) για να υποβάλουν αίτηση για μεμονωμένα έργα εθελοντισμού και αλληλεγγύης, καθώς και τα δίκτυά τους. Οι εν λόγω οργανισμοί και δίκτυα, που έχουν πανευρωπαϊκό χαρακτήρα, δεν θα πρέπει να καλούνται να αποδείξουν τον τοπικό τους αντίκτυπο στις κεντρικές αιτήσεις επιχορήγησης.

Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των εθνικών οργανισμών όσον αφορά τον τρόπο χειρισμού των αιτήσεων, οι οποίες συμβάλλουν περαιτέρω σε δημοσιονομικά προβλήματα. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ευελιξία μέσω της δυνατότητας μεταφοράς

αχρησιμοποίητων κονδυλίων από τους εθνικούς οργανισμούς, εντός των ορίων που επιβάλλουν οι δημοσιονομικοί κανονισμοί.

Συνολικά, είναι σαφές ότι το πρόγραμμα απαιτεί επαρκή χρηματοδότηση για την κάλυψη του μεγάλου αριθμού συμμετεχόντων και την ενίσχυση των δραστηριοτήτων και της στήριξής του.

7. Καταληκτικό συμπέρασμα

Μετά από μόλις τρία έτη εφαρμογής, είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση στην παρακολούθηση, την επισήμανση των προβλημάτων και την αξιολόγηση των πρώτων αποτελεσμάτων. Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης είναι ένα μοναδικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα εθελοντισμού και αλληλεγγύης. Είναι επίσης σχετικά καινούργιο και, ως εκ τούτου, αντιμετωπίζει ορισμένες ελλείψεις σε διάφορους τομείς.

Ωστόσο, είναι πολύ νωρίς για να αξιολογηθούν η εφαρμογή και οι επιδόσεις ολόκληρης της περιόδου προγραμματισμού 2021-2027. Η επικείμενη ενδιάμεση επανεξέταση του ΠΔΠ αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2024 και θα εξετάσει τους προαναφερθέντες προβληματικούς τομείς του προγράμματος ώστε να τους αντιμετωπίσει επαρκώς, κατά τη διαβούλευση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, θα πρέπει επίσης να εξεταστούν διάφορες νέες πτυχές, όπως ο συνδυασμός και η αντιστοίχιση επιλογών εθελοντισμού, ο διαδικτυακός/μεικτός εθελοντισμός, και μια πιο ευέλικτη και λιγότερο γραφειοκρατική προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς.

Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης έχει τη δυνατότητα να καταστεί το πλέον επιτυχημένο εργαλείο της ΕΕ για την αλληλεγγύη και τον εθελοντισμό. Ως εκ τούτου, θα χρειαστεί κυρίως επαρκή προϋπολογισμό για να ανταποκριθεί στις προσδοκίες και τη ζήτηση.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης 2021-2027
(2023/2018(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 165 παράγραφος 4, το άρθρο 166 παράγραφος 4 και το άρθρο 214 παράγραφος 5,

– έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η οποία κυρώθηκε από την ΕΕ το 2010,

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/888 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1475 και (ΕΕ) αριθ. 375/2014[1],

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/817 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος Erasmus+: το πρόγραμμα της Ένωσης για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1288/2013[2] («Erasmus+»),

– έχοντας υπόψη τις Κατευθυντήριες γραμμές: στρατηγική για την ένταξη και την πολυμορφία στο πλαίσιο του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, που δημοσιεύτηκε στις 29 Απριλίου 2021,

– έχοντας υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2022, σχετικά με την κινητικότητα των νέων εθελοντών στην Ευρωπαϊκή Ένωση[3],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με την οργάνωση του διαλόγου της ΕΕ για τη νεολαία — Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027[4],

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2019, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (COM(2019)0640),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 5ης Μαρτίου 2020, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025»

[1] ΕΕ L 202 της 8.6.2021, σ. 32.
[2] ΕΕ L 189 της 28.5.2021, σ. 1
[3] ΕΕ C 157 της 11.4.2022, σ. 1.
[4] ΕΕ C 189 της 5.6.2019, σ. 1.

(COM(2020)0152),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 1ης Ιουλίου 2020, με τίτλο «Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα» (COM(2020)0274),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμβρίου 2020, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025» (COM (2020) 0565),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2020, με τίτλο «Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027 — Επαναπροσδιορίζοντας την εκπαίδευση και την κατάρτιση για την ψηφιακή εποχή» (COM(2020)0624),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με την επίτευξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 (COM(2020)0625),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 2020, με τίτλο «Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027» (COM(2020)0758),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη δημοκρατία (COM(2020)0790),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2021, με τίτλο «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» (COM(2021)0102),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 2021, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» (COM(2021)0142),

– έχοντας υπόψη την απόφαση (ΕΕ) 2021/2316 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος Νεολαίας (2022)[5],

– έχοντας υπόψη την απόφαση (ΕΕ) 2023/936 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος Δεξιοτήτων[6],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Σεπτεμβρίου 2020 σχετικά με αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου τα προγράμματα Erasmus+, Δημιουργική Ευρώπη και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης να αποκτήσουν οικολογικό προσανατολισμό[7],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Φεβρουαρίου 2021 σχετικά με τον αντίκτυπο της νόσου COVID-19 στη νεολαία και στον αθλητισμό[8],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 6ης Απριλίου 2022 σχετικά με την υλοποίηση

[5] ΕΕ L 462 της 28.12.2021, σ. 1.
[6] ΕΕ L 125 της 11.5.2023, σ. 1.
[7] ΕΕ C 385 της 22.9.2021, σ. 2.
[8] ΕΕ C 465 της 17.11.2021, σ. 82.

δράσεων για την αγωγή του πολίτη[9],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 19ης Μαΐου 2022, σχετικά με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 — μικροδιαπιστευτήρια, ατομικοί λογαριασμοί μάθησης και μάθηση με στόχο ένα βιώσιμο περιβάλλον[10],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 23ης Ιουνίου 2022, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων ένταξης στο πλαίσιο του Erasmus+ 2014-2020[11],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 13ης Σεπτεμβρίου 2022 σχετικά με τον αντίκτυπο της διακοπής εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, νεανικών και αθλητικών δραστηριοτήτων λόγω της COVID-19 στα παιδιά και τους νέους στην ΕΕ[12],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμα του της 24ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με την παρακαταθήκη του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας 2022[13],

– έχοντας υπόψη το άρθρο 54 του Κανονισμού του, καθώς και το άρθρο 1 παράγραφος 1 εδάφιο ε) αυτού, καθώς και το Παράρτημα 3 της απόφασης της Διάσκεψης των Προέδρων της 12ης Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με τη διαδικασία έγκρισης για τη σύνταξη εκθέσεων πρωτοβουλίας,

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανάπτυξης,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας (A9-0000/2023),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης είναι ένα ανεξάρτητο πρόγραμμα που έχει σχεδιαστεί για να προσφέρει στους νέους νέες ευκαιρίες να αναλάβουν δραστηριότητες εθελοντισμού σε τομείς που σχετίζονται με την αλληλεγγύη, καθώς και να σχεδιάσει και να αναπτύξει έργα αλληλεγγύης·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δραστηριότητες αλληλεγγύης θα πρέπει να έχουν δυνητική ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και θα πρέπει να ωφελούν τις κοινότητες και να προωθούν την προσωπική, εκπαιδευτική, κοινωνική, επαγγελματική εξέλιξη των συμμετεχόντων και την εξέλιξή τους ως ενεργών πολιτών· λαμβάνοντας υπόψη ότι ο εθελοντισμός, τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης, αποτελεί πλούσια εμπειρία σε ένα πλαίσιο μη τυπικής και άτυπης μάθησης·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 δεν επηρέασαν το ενδιαφέρον για το πρόγραμμα, αλλά τόνισαν τις δυνατότητές του και απέδειξαν τη σημασία της επιτόπιας συμμετοχής των νέων σε δραστηριότητες αλληλεγγύης, συμπεριλαμβανομένου του μικτού εθελοντισμού·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης παρείχε ευκαιρίες να εστιαστούν εκ νέου οι δραστηριότητες στη στήριξη των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία και εισήγαγε μια ειδική πολιτική δραστηριότητα για να συμβάλει στην

[9] ΕΕ C 434 της 15.11.2022, σ. 31.
[10] ΕΕ C 479 της 16.12.2022, σ. 65.
[11] ΕΕ C 32 της 27.1.2023, σ. 58.
[12] ΕΕ C 125 της 5.4.2023, σ. 44.
[13] ΕΕ C 167 της 11.5.2023, σ. 83.

ανακούφιση και την παροχή βοήθειας στους Ουκρανούς πρόσφυγες·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι απαραίτητα μέτρα ποιότητας και στήριξης για την παροχή δραστηριοτήτων εθελοντισμού υψηλής ποιότητας· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα μέτρα αυτά αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες· λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι ζωτικής σημασίας να υπάρχουν αποτελεσματικά και αποδοτικά εργαλεία για την υλοποίηση του προγράμματος·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η προβολή του προγράμματος εξακολουθεί να είναι σχετικά χαμηλή· λαμβάνοντας υπόψη ότι το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας το 2022 αποδείχθηκε μοναδική ευκαιρία για την ενίσχυση της προβολής του προγράμματος·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το πρόγραμμα αποσκοπεί στην παροχή ευκαιριών σε τουλάχιστον 185 755 νέους έως το 2027, έχοντας μέχρι στιγμής χορηγήσει χρηματοδότηση σε σχεδόν 43 000 νέους από τους σχεδόν 80 000 που υπέβαλαν αιτήσεις· λαμβάνοντας υπόψη ότι το 85 % των συμμετεχόντων στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης υποβάλλουν αιτήσεις για μακροπρόθεσμες δραστηριότητες εθελοντισμού, σε σύγκριση με την αρχική εκτίμηση του 65 % για τον μακροπρόθεσμο εθελοντισμό και του 35 % για τον βραχυπρόθεσμο εθελοντισμό·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι μία από τις κύριες προτεραιότητες πολιτικής είναι η συμμετοχή νέων με λιγότερες ευκαιρίες· λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά την περίοδο 2021-2022, συνολικά 14 060 συμμετέχοντες ανήκαν στην κατηγορία αυτή, εκ των οποίων 8 622 τοποθετήθηκαν ως μεμονωμένοι εθελοντές και 5 438 σε ομάδες εθελοντισμού·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η υψηλή ζήτηση για το πρόγραμμα υπερβαίνει τους χρηματοδοτικούς πόρους που του διατίθενται, γεγονός που επηρεάζει σημαντικά τη συμμετοχή των νέων και τον αριθμό των έργων που λαμβάνουν χρηματοδότηση·

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο συνολικός προϋπολογισμός ύψους 1,033 δισεκατομμυρίων EUR για την περίοδο 2021-2027 έχει κατ’ αποκοπή προφίλ και δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την υψηλή ζήτηση, το αυξανόμενο κόστος ζωής, τα ποσοστά πληθωρισμού και άλλες προκλήσεις·

1. υπενθυμίζει στην Επιτροπή, στα κράτη μέλη, στους εθνικούς οργανισμούς και στις οργανώσεις εθελοντισμού να υλοποιήσουν και να αναπτύξουν το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης σύμφωνα με τα μέτρα και τις δραστηριότητες που έχουν προσδιοριστεί γι’ αυτό, συμβάλλοντας παράλληλα στην απλούστευση των διαδικασιών και στην ενίσχυση της προβολής του·

2. καλεί την Επιτροπή και τους εθνικούς οργανισμούς να ενισχύσουν την τακτική ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, να ενισχύσουν την κοινή κατανόηση των διαδικασιών των προγραμμάτων, να εμβαθύνουν τη συνεργασία και να βελτιώσουν την προώθηση του προγράμματος· τονίζει ότι όλοι οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να συμμετέχουν σε τακτικές διαβουλεύσεις για θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους·

3. καλεί την Επιτροπή, τα κράτη μέλη, τους εθνικούς οργανισμούς και τις εμπλεκόμενες οργανώσεις να συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση σχετικά με το πρόγραμμα και τα επιμέρους σκέλη του, να οικοδομήσουν περαιτέρω το σήμα του και να προσεγγίσουν περισσότερους νέους, ιδίως εκείνους με λιγότερες ευκαιρίες·

4. πιστεύει ότι η επικείμενη 10η επέτειος του προγράμματος το 2026 και η δυνατότητα ανακήρυξης του 2025 ως Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντών θα βελτιώσουν περαιτέρω την προβολή του εθελοντισμού και των ευκαιριών για ενεργό συμμετοχή των νέων·

5. σημειώνει ότι τα έργα αλληλεγγύης προσελκύουν μικρότερο ενδιαφέρον και είναι λιγότερο ορατά, με αποτέλεσμα την άνιση κατανομή του προϋπολογισμού· καλεί την Επιτροπή, τους εθνικούς οργανισμούς και τις οργανώσεις εθελοντισμού να προωθήσουν τις βραχυπρόθεσμες δραστηριότητες·

6. σημειώνει ότι οι ανάγκες και οι κοινωνικές τάσεις των νέων μεταβάλλονται· καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει και να αναπτύξει νέες μορφές εθελοντισμού για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, όπως ο εθελοντισμός μερικής απασχόλησης, ο εικονικός εθελοντισμός ή ο μεικτός εθελοντισμός, και να παράσχει στους συμμετέχοντες και τις οργανώσεις επαρκή προϋπολογισμό·

7. πιστεύει ότι οι δραστηριότητες εντός της χώρας είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες· καλεί την Επιτροπή να μειώσει το όριο ηλικίας και τον υποχρεωτικό ελάχιστο αριθμό πέντε συμμετεχόντων ανά έργο αλληλεγγύης για δραστηριότητες εντός της χώρας κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, ακολουθώντας το παράδειγμα των δραστηριοτήτων συμμετοχής των νέων στο πλαίσιο του Erasmus+·

8. αναγνωρίζει ότι οι οργανώσεις υποστήριξης είναι ζωτικής σημασίας για την προετοιμασία των εθελοντών, αλλά σημειώνει ότι ο ρόλος τους παραμένει ασαφής· καλεί την Επιτροπή να αναγνωρίσει και να ενισχύσει τον ειδικό υποστηρικτικό ρόλο των συμμετεχόντων οργανισμών, παρέχοντάς τους οικονομικά κίνητρα και καθιστώντας υποχρεωτική τη συμμετοχή τους σε δράσεις εθελοντισμού·

9. εκφράζει την ικανοποίησή του για τον συμπεριληπτικό χαρακτήρα του προγράμματος και τις κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής της στρατηγικής του για την ένταξη και την πολυμορφία· καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο υιοθέτησης μιας πιο ευέλικτης και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγισης όσον αφορά τον ατομικό εθελοντισμό, η οποία θα επιτρέπει στους συμμετέχοντες να συνδυάζουν χώρες, τομείς δραστηριότητας και εμπειρίες, προκειμένου να καταστεί το πρόγραμμα πιο συμπεριληπτικό·

10. παροτρύνει την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι τα ψηφιακά εργαλεία και συστήματα που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος για τη διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος λειτουργούν σωστά και στο έπακρο, και την καλεί να αντιμετωπίσει, χωρίς καθυστέρηση, τα επίμονα σοβαρά προβλήματα με τα εργαλεία ΤΠ του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, τα οποία αποτελούν σημαντικό εμπόδιο όχι μόνο για τη συμμετοχή μικρότερων φορέων και νέων με λιγότερες ευκαιρίες, αλλά και για τη συμμετοχή κάθε είδους δικαιούχων· καλεί την Επιτροπή να καταστήσει τη διαδικασία για τα νεοεισαχθέντα εργαλεία ΤΠ ευκολότερη και προσβάσιμη σε όλες τις ομάδες και να τα δοκιμάσει σε αρκετά μεγάλη κλίμακα πριν από την εφαρμογή τους· σημειώνει ότι το Erasmus+ και άλλα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα έχουν αντιμετωπίσει παρόμοια προβλήματα με τα εργαλεία ΤΠ·

11. παροτρύνει την Επιτροπή να βελτιώσει την ποιότητα και την ποσότητα της διαδικτυακής γλωσσικής υποστήριξης για τους συμμετέχοντες, να ενσωματώσει καλύτερα εργαλεία διαλογής και φιλτραρίσματος στο σύστημα διαχείρισης και

τοποθετήσεων, να απλουστεύσει και να συντομεύσει τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων για το νέο σήμα ποιότητας, να ορίσει συχνότερες προθεσμίες για εκ νέου διαπιστεύσεις και να μειώσει τον χρόνο και τον διοικητικό φόρτο που συνεπάγεται η επαναδιαπίστευση·

12. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διευκολύνουν την επέκταση της αμοιβαίας αναγνώρισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων από δραστηριότητες εθελοντισμού με την καταχώρισή τους στο Europass και με την ενθάρρυνση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να χορηγούν ακαδημαϊκές μονάδες στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS) για τις δραστηριότητες αυτές·

13. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ειδική κατηγορία θεωρήσεων για τους συμμετέχοντες στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης από χώρες εκτός Σένγκεν, καθώς οι φορείς υποδοχής δεν μπορούν να τους βοηθήσουν στην απόκτηση θεωρήσεων·

14. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να παράσχουν στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης επαρκή προϋπολογισμό που θα είναι σε θέση να καλύψει το αυξανόμενο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα και να του επιτρέψει να αντιμετωπίσει απρόβλεπτες προκλήσεις, όπως ο αυξανόμενος πληθωρισμός και το υψηλότερο κόστος διαβίωσης·

15. καλεί την Επιτροπή να αντιμετωπίσει άλλα δημοσιονομικά ζητήματα, όπως οι αποκλίσεις μεταξύ των εθνικών οργανισμών όσον αφορά τη διεκπεραίωση των αιτήσεων, με τη θέσπιση ειδικών κεντρικών επιχορηγήσεων, τις οποίες θα διαχειρίζεται ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, για μεμονωμένα έργα εθελοντισμού και αλληλεγγύης για ευρωπαϊκούς οργανισμούς και δίκτυα, με τη σύσταση ελάχιστου ποσού που πρέπει να καταβάλλεται από τους οργανισμούς υποδοχής στους εταίρους/τους φορείς υποστήριξης, με την κατάργηση ή την αύξηση του ισχύοντος ανώτατου ορίου χρηματοδότησης για τις δαπάνες συντονισμού και με την εξασφάλιση τακτικής χρηματοδότησης για τους κατόχους σήματος ποιότητας για σκοπούς μακροπρόθεσμου δημοσιονομικού σχεδιασμού· πιστεύει ότι τα μέτρα αυτά θα βοηθήσουν τις οργανώσεις και τους εθνικούς οργανισμούς να παράσχουν περισσότερες ευκαιρίες και να αξιοποιήσουν το δυναμικό του προγράμματος·

16. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, την Επιτροπή, στους εθνικούς φορείς και στις οργανώσεις νεολαίας και εθελοντισμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ Ή ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

Ο κατωτέρω κατάλογος καταρτίζεται σε καθαρά εθελοντική βάση, υπό την αποκλειστική ευθύνη της εισηγήτριας. Στην εισηγήτρια κατατέθηκαν απόψεις από τις ακόλουθες οντότητες ή τα ακόλουθα πρόσωπα κατά την εκπόνηση της έκθεσης:

Οντότητα ή/και πρόσωπο
Centre for European Volunteering
Network of European Voluntary Service Organisations
European Youth Forum
Erasmus Student Network
SALTO-YOUTH
Czech National Agency for International Education and Research
JUGEND für Europa, German National Agency
Gdansk Volunteer Centre
Compagnons Batisseurs
The Ecumenical Diaconal Year Network
COMECE